

различни варианти на латиницата и кирилицата. Създавани са от началото на XVIII до началото на XX в. Те са твърде разнообразни - императорски укази, договори между Францисканския орден и български общини, различни протоколи, летописи и др. Осем от тях се отнасят до привилегиите на българите и техните общини. Първообразите на три от тези документи са създадени между 1800 и 1850 г.

Свидетелството на Марк Каликин от 1835 г. за принадлежността му към Терезиополската община е съхранено в община е съхранено в добър вид. То се състои от два листа 28 x 34 см. Изписан е само първият от тях. Водните знаци на него оформят надписа на латиница J. HADAUN. На втория лист има хералдика с лъв, вписан в щит и ограден от растителни елементи.

Свидетелството е издадено върху печатна бланка. Изглежда подобен род документи са били необходими на много хора, за да възникне необходимост от отпечатването на такива бланки. Написано е на латински език. По правило основният проблем при разчитане на ръкописи на латински от XVIII и XIX в. са многобройните съкращения от всякакъв характер¹⁰. В свидетелството на Марк Каликин такива пречки се появяват единствено при разчитането на началната част и на подписа, доколкото то е печатно по своята форма. Трудността тук е в голямата разлика в значенията на някои думи между класическия латински език и този през втората четвърт на XIX в., усложнена допълнително от оскъдността на специални речници за късния период в развитието на езика. Например в нашия текст думата *gremium*, *iin* е употребена не в смисъл на скут, център¹¹, а на община¹².

Документът е от името на "първия съдия и останалите старейшини на привилегирования с императорска грамота град Терезиопол". Тук членовете на градската управа са наричани старейшини - *senatores*, за разлика грамотата на императрицата от 1744 г., където са назовани съдебни заседатели - *jurati assessores*. Новото понятие изкарва на преден план вече не свързаните с правораздаването, а общинските функции на длъжностните лица. Показателно е, че избраните от самите българи първенци са тези, които определят кой да притежава статут на привилегировано лице - напълно в духа на дипломата от 1700 г.

Основанието на Каликин да бъде включен "в числото и колегията на истинските и несъмнени граждани" не е българският му произход /впрочем безспорен, съдейки по името и местожителството/. Етнонимът българин, българско липсва напълно в този кратък текст. Причините са, че "проучваният Марк Каликин е жител на общината, усърдно и с постоянство изпълнява задълженията си... всеизвестни са преданията му заслуги, при което е депозирал таксата и е положил клетвата на съгражданин". В тази аргументация наблюдаваме интересно съчетание. От една страна, правата се дават за лични граждански заслуги, не заради кръвта и призохода - нещо присъщо на Новото време. От друга страна пък в тях има много от Средновековието - например щом се спомене града се подчертава, че е привилегирован. Старинно звучат думите, че Каликин ще може "да се възползва от благините на всички концесии от старо време на спомената наша община и на потвърдените привилегии, а също тъй и от свободите и гражданските прерогативи и да бъде участник в ползва-